

**Настанова з бойової
підготовки
Військово-Морських Сил
Збройних Сил України**

В Настанові враховані вимоги керівництва держави та Збройних сил України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності із збройними силами держав-членів НАТО, досвід підготовки та застосування військових частин (підрозділів) Військово-Морських Сил Збройних Сил України в ході проведення антитерористичної операції (далі — АТО) та операції об'єднаних сил (далі — ООС) на території Донецької та Луганської областей.

**НАСТАНОВА
З БОЙОВОЇ
ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ
СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2023

УДК 355.41(477)

Н 32

**Настанова з бойової підготовки Військово-Морських Сил Збройних Сил
Н 32 України** — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2023. — 336 с.

ISBN 978-611-01-2982-4

В Настанові враховані вимоги керівництва держави та Збройних сил України щодо співробітництва у сфері оборони для приєднання до загальноєвропейської системи безпеки, досягнення взаємосумісності із збройними силами держав-членів НАТО, досвід підготовки та застосування військових частин (підрозділів) Військово-Морських Сил Збройних Сил України в ході проведення антитерористичної операції (далі — АТО) та операції об'єднаних сил (далі — ООС) на території Донецької та Луганської областей.

УДК 355.41(477)

ISBN 978-611-01-2982-4

ЗМІСТ

	ВСТУП	5
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	6
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	8
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	15
1	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	18
1.1	Бойова підготовка	18
1.2	Форми і методи навчання	23
1.3	Керівництво бойовою підготовкою	28
2	ОРГАНІЗАЦІЯ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ	30
2.1	Загальні положення	30
2.2	Організація планування бойової підготовки	31
2.3	Всебічне забезпечення підготовки	35
2.4	Контроль та надання допомоги	37
2.5	Аналіз і підведення підсумків бойової підготовки	40
2.6	Облік бойової підготовки	43
2.7	Вивчення та впровадження досвіду бойової підготовки	45
3	КОЛЕКТИВНА ПІДГОТОВКА	49
3.1	Загальні положення	49
3.2	Колективна підготовка штабів	51
3.3	Колективна підготовка військових частин та підрозділів корабельного складу	99
3.4	Колективна підготовка військових частин та підрозділів морської піхоти	130
3.5.	Особливості колективної підготовки військових частин і підрозділів родів військ (сил), спеціальних військ	211
4	ІНДИВІДУАЛЬНА ПІДГОТОВКА	216
4.1	Загальні положення	216
4.2	Предмети навчання	218
4.3	Керівництво індивідуальною підготовкою	219
Додатки:		
1	Орієнтовний взаємозв'язок форм та методів навчання	223
2	Журнал обліку бойової підготовки взводу, роти, військової частини	224
3	Журнал бойової підготовки дивізіону (корабля, катера, судна)	249
4	Журнал обліку індивідуальної підготовки	261
5	Перелік основних документів, що розробляються під час підготовки до проведення командно-штабних навчань	268

6	Зразки основних документів, що відпрацьовуються під час підготовки до проведення командно-штабних (тактичних) навчань	269
7	Зразки основних документів, що відпрацьовуються під час підготовки до проведення КБН	316
8	Зразки основних документів, що відпрацьовуються під час підготовки до проведення базових навчань	321
9	Алгоритм оцінки тактичного навчання	323
10	Донесення про результат складання курсової задачі _____	327
11	Основні форми навчання в системі індивідуальної підготовки	328
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	335

ВСТУП

Бойова підготовка є однією з основних складових частин повсякденної діяльності штабів, військових частин і підрозділів. Вона є видом підготовки Збройних Сил України.

Настанова з бойової підготовки Військово-Морських Сил Збройних Сил України є основним документом з питань бойової підготовки, який ґрунтується на положеннях Доктрини підготовки сил оборони держави, Доктрини з організації підготовки у Збройних Силах України, Доктрини з організації оцінювання (сертифікації) у Збройних Силах України, Настанови з бойової підготовки у Збройних Силах України та інших військових керівних публікацій.

Настанова розроблена з метою надання рекомендацій (вказівок) Командування Військово-Морських Сил Збройних Сил України з основ бойової підготовки та її організації:

посадовим особам, які є відповідальними за організацію бойової підготовки та її керівництво;

командувачам (командирам, начальникам) військових організаційних структур, органів військового управління, які набувають (удосконалюють) відповідні спроможності під час заходів бойової підготовки;

військовим частинам (установам), що проводять підготовку та забезпечують проведення заходів бойової підготовки.

Настанова розроблена на основі досвіду проведення заходів бойової підготовки у Військово-Морських Силах Збройних Сил України з урахуванням удосконалення організаційної структури військових частин (підрозділів), розвитку форм та способів їх застосування, досвіду підготовки штабів, військових частин (підрозділів) і військовослужбовців в ході проведення операції об'єднаних сил та антитерористичної операції, принципів і стандартів, прийнятих в збройних силах держав - членів НАТО, та адаптована під сучасні умови. Спираючись на її положення командири (керівники) мають вести постійну роботу щодо подальшого удосконалення методики проведення заходів бойової підготовки, впровадження у практику нових, більш ефективних форм і методів навчання.

Настанова визначає порядок планування бойової підготовки у військових частинах (підрозділах), оцінювання, здійснення обліку бойової підготовки, проведення підведення підсумків та розбору заходів бойової підготовки (аналіз проведених дій).

Настанова є основним документом для розроблення настанов, планувальних та програмно-методичних документів в системі бойової підготовки.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
ВКП 7-00(01)01	а. Доктрина підготовки сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 23.01.2020 № 18
ВКП 7-00(01).01	б. Доктрина з організації об'єднаної підготовки сил оборони держави, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 01.08.2020 (зарєєстрована 01.08.2020 за № 2694/НВГШ)
ВКП 7-00(01).01	в. Доктрина з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 30.06.2020, (зарєєстрована 03.07.2020 № 1928/НВГШ)
ВКП 7-00(03).01	г. Доктрина з організації підготовки у Збройних Силах, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 01.07.2020 (зарєєстрована 03.07.2020 за №1929/НВГШ)
ВКП 7-00(03).02	д. Доктрина з організації оцінювання (сертифікації) у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 04.10.2020, (зарєєстрована 05.11.2020 № 3368/НВГШ)
ВКДП 7-00(03).01	е. Настанова з бойової підготовки у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 07.10.2020 (зарєєстрована 08.10.2020 за №24148 С)
ВКДП 1-00(03).01	є. Тимчасовий порядок оформлення військових публікацій у ЗС України, затверджений наказом Генерального штабу ЗС України від 26.12.2018 № 460
ВДКП 7-00(03).01	ж. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.01.2020 № 26 “Про порядок розроблення (розміщення) стандартів (каталогів завдань) з підготовки та проведення оцінювання за стандартами підготовки Збройних Сил України”.
	з. Інструкція з організації підготовки та проведення перевірок у Збройних Силах України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 02 січня 2020 року № 1(зі змінами).
ВКДП 7-00(03).01.	и. Методичні рекомендації з оцінювання (сертифікації) органів військового управління, військових частин (підрозділів) Збройних Сил України щодо набуття визначених спроможностей, затвержені начальником Генерального штабу Збройних Сил України 04.10.2020, (зарєєстровані 05.11.2020 № 3367/НВГШ)

	і. Методичні рекомендації з планування підготовки у Збройних Силах України, затверджені начальником Генерального штабу Збройних Сил України 08.09.2020 (зарєєстровані 16.09.2020 за №22231/С)
BI-SC 075-003	й. Collective training and Exercise directive (СТ&ED) (Директива з колективної підготовки та навчань)
Bi-SC 075-007	к. Education and Individual training directive (E&ITD) (Директива з освіти та індивідуальної підготовки)
ВКДП 7-00(01).01	л. Тимчасова інструкція з вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 15.07.2020 № 56
ТП 7-00-01	м. Програма індивідуальної підготовки офіцерів тактичної ланки управління Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 26.08.2020, (зарєєстровані 28.08.2020 за №20788/С)
ТП 7-00-01.02	н. Програма індивідуальної підготовки сержантського (старшинського) складу Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 17.08.2020, (зарєєстрована 19.08.2020 № 2456/НВГШ)
МХР-01 (Е) (NAVY) (AIR)	о. МХР-01 (Е) Multi-national submarine and anti-submarine exercise manual (Багатонаціональне керівництво з проведення човнових та протичовнових навчань)
МХР-02 (D) (NAVY) (AIR)	п. МХР-02 (D) The multinational maritime above water warfare exercise manual (Багатонаціональне морське керівництво з проведення навчань з бойових дій над водою)
АХР-03 (D)	р. АХР-03 (D) NATO Allied exercise publication. Allied naval communication exercises (Публікація з союзних навчань НАТО. Союзні військово-морські навчання зі зв'язку.)

Примітка. Якщо військова публікація, на яку є посилання, змінено новою або до неї внесені зміни, то треба застосовувати нову військову публікацію, охоплюючи всі внесені до неї зміни.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Бойова підготовка – це цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців військових частин і підрозділів, а також злагодження органів управління (штабів) тактичного рівня, військових частин (підрозділів) з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Бойова готовність військової частини (підрозділу) – стан, що визначає її (його) спроможність реалізувати бойовий потенціал для виконання завдань за призначенням в конкретних умовах обстановки у визначений період часу.

Босздатний стан – стан, коли військова частина укомплектована навченим особовим складом, штатним озброєнням та військовою технікою, забезпечена необхідними матеріально-технічними засобами та набула визначених бойових спроможностей.

Бойовий вишкіл – це комплекс знань, умінь та навичок особового складу військ (сил), його морально-психологічних і фізичних якостей; навченість і злагодженість підрозділів, військових частин (кораблів), органів управління та їх здатність виконувати завдання за призначенням. Бойовий вишкіл включає польовий, повітряний та морський вишкіл.

Бойове завдання – встановлене старшим начальником військової частини (підрозділу) завдання для досягнення у встановлений термін визначеної мети в ході бойових дій (бою).

Бойові (спеціальні) спроможності – сукупність властивостей, які визначають здатність військової частини (підрозділу) виконати поставлені завдання (бойові завдання) за призначенням відповідно до визначених стандартів.

Бойовий корабель – це військовий корабель (катер) призначений для виконання бойових завдань, бойового забезпечення та управління силами.

Військовий корабель України – це корабель (катер, судно), що належить до Військово-Морських Сил Збройних Сил України, має зовнішні розпізнавальні знаки державної належності, знаходиться під командуванням офіцера (старшини), який перебуває на військовій службі у Збройних Силах України або є працівником Збройних Сил України.

Військове навчання – це організований процес передачі військовослужбовцям знань, формування та вдосконалення в них умінь і навичок, психологічної та фізичної готовності, необхідних для виконання функціональних обов'язків за посадовим призначенням як індивідуально, так і в складі підрозділів у мирний час і в особливий період.

Вправа – метод навчання, який передбачає цілеспрямоване, багаторазове повторення певних дій чи операцій з метою формування умінь і навичок.

Всебічне забезпечення бойової підготовки – це діяльність суб'єктів підготовки щодо забезпечення спланованих заходів підготовки за всіма напрямками постачання відповідно до обґрунтованих заявок і норм забезпечення матеріально-технічними засобами, боєприпасами, пально-мастильними матеріалами, полігонним обладнанням, навчально-тренувальними засобами,

коштами тощо.

Документи – це стандартизовані носії інформації про факти, події та діяльність військових організаційних структур (накази, розпорядження, плани, доповіді, пропозиції тощо), які є результатом виконання стандартизованих процедур.

Завдання (підзавдання) підготовки – це чітко визначена дія (-ї), яка (-ї) оцінюється та виконується військовою частиною (штабом, підрозділом, тимчасово створеним військовим формуванням), військовослужбовцем.

Загальне планування бойової підготовки – процес визначення, уточнення та деталізації в планувальних документах мети, завдань і заходів підготовки військових частин (підрозділів) на основі вихідних даних для планування підготовки та Замислу підготовки ВМС ЗС України (військової частини) на навчальний рік.

Зворотний зв'язок – вплив результатів роботи будь-якої системи на характер її подальшого функціонування.

Злагоженість підрозділу – погодженість дій військовослужбовців під час виконання завдань у складі підрозділу відповідно до вимог стандартів підготовки.

Знання у військовій сфері – сукупність відомостей про військову дійсність, набутих військовослужбовцями у процесі військового навчання.

Індивідуальна підготовка – це цілеспрямований та організований процес послідовних заходів навчання та виховання всіх категорій військовослужбовців, спрямований на формування у них потрібного рівня знань, умінь, навичок, фахової майстерності, фізичних та психологічних якостей для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю) як у мирний час, так і в особливий період.

Індивідуальна спроможність військовослужбовця – рівень його теоретичних знань, практичних умінь та навичок, психологічних та фізичних якостей, якими повинен володіти військовослужбовець для якісного виконання функціональних обов'язків відповідно до займаної посади.

Каталог (підкаталог) завдань (підзавдань) (Mission essential task) (далі – КЗ(П) (МЕТ)) – структурований та систематизований перелік основних (додаткових, додаткових супутніх) завдань (підзавдань), складений у певному порядку з відображенням наданих позначень (набір реєстраційних кодів) та найменуванням завдання (підзавдання), які застосовуються військовою організаційною структурою або військовослужбовцем для виконання визначеного завдання з метою набуття необхідних спроможностей.

Катер – це малий бойовий корабель або судно забезпечення водотонажністю до 600 тон.

Колективна підготовка – це цілеспрямований та організований процес послідовних заходів підготовки військових частин (підрозділів) та створених на тимчасовій основі тактичних груп, який проводиться для досягнення тактичного рівня злагодженості, що забезпечить ефективне виконання покладених на них завдань як у мирний час, так і в особливий період.

Коригування – зміна навчальних цілей, способів, форм та методів навчання відповідно до отриманих результатів.

Критерій – підстава для оцінки предмета або явища, визначення або класифікація чогось, мірило.

Курсова підготовка – навчальний процес, який організовується і проводиться на базі вищих військових навчальних закладів (навчальних центрів) відповідно до вимог керівних документів, перед призначенням військовослужбовців на вищу посаду або для підвищення їх кваліфікації.

Курсова задача К-1 – комплекс організаційно-технічних заходів, занять, тренувань, навчань за тематикою курсів підготовки, метою яких є всебічна підготовка надводного корабля (судна) до ведення всіх видів оборони на стоянці та плавання одиночного корабля в різних умовах обстановки;

Курсова задача К-2 - комплекс організаційно-технічних заходів, занять, тренувань, навчань за тематикою курсів підготовки, метою яких є всебічна підготовка надводного корабля (судна) до плавання корабля (судна) в різних умовах обстановки, застосування зброї і технічних засобів та ведення бойових дій (виконання завдань за призначенням);

Курсова задача “З” - комплекс організаційно-технічних заходів, занять, тренувань, навчань, за тематикою курсів підготовки, метою яких є всебічна підготовка дивізіону надводних кораблів (суден) до спільного плавання та ведення бойових дій (виконання завдань за призначенням)”;

Метод навчання – це сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється передача та засвоєння знань та формування вмінь.

Методика – це сукупність дидактичних прийомів, засобів і способів організації навчання, які в певній послідовності використовуються керівником (викладачем, інструктором) в навчальному процесі для досягнення визначеної мети.

Методика бойової підготовки – сукупність форм і методів навчання та військового виховання військовослужбовців, злагодження підрозділів, військових частин (кораблів), органів управління (штабів).

Морський вишкіл – це поєднання теоретичних знань та практичних навичок екіпажів кораблів (суден) та штабів дивізіонів корабельного складу, які забезпечують їх здатність виконувати завдання за призначенням в різних умовах обстановки, спрямованих на бездоганне управління кораблем, як в одиночному, так і в спільному плаванні і бойовому маневруванні, застосовувати зброю і технічні засоби корабля в різних умовах обстановки, вести боротьбу за живучість корабля та зразково утримувати корабель (судно).

Навички військовослужбовця – здатність військовослужбовця автоматично виконувати певні дії.

Навчальна дисципліна – педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо будь-якої галузі діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Навчально-бойове завдання – перелік завдань, які визначаються об’єкту оцінювання для відпрацювання під час заходів підготовки з метою набуття

необхідних бойових (спеціальних) спроможностей для виконання завдань, передбачених оперативними (бойовими) планами.

Норматив – часовий, кількісний і якісний показник виконання окремими військовослужбовцями або підрозділами поставлених завдань, прийомів і дій, пов'язаних із застосуванням ОВТ в ході бойової підготовки. Цей показник ефективності, визначається керівними документами з загальної оцінки бойової підготовки та готовності.

Об'єднана підготовка – організований за єдиним замислом і планом процес навчання персоналу, злагодження органів управління, військових частин (кораблів), підрозділів, які є складовими частинами двох і більше видів (родів) військ (сил), органів військового управління (органів управління, військових частин, підрозділів) ІССО (якщо такі визначені) та проводиться з метою досягнення їх готовності до спільних дій у складі відповідного угруповання.

Об'єкти підготовки – військові частини (підрозділи), офіцерський, сержантський (старшинський) і рядовий склад ВМС, з якими проводяться заходи бойової підготовки.

Очікуваний результат навчання – запланований ідеальний результат (еталон, стандарт), якого необхідно досягти за результатами навчання.

Оцінювання – перевірка військової частини (підрозділу) вищим в порядку підлеглих командуванням для визначення її (його) відповідності військовим стандартам та можливості зарахування її (його) до переліку готових військових частин (підрозділів).

Період підготовки – строк, протягом якого орган військового управління (військова частина, підрозділ, корабель) знаходиться в одному із визначених станів, а саме: відновлення боєздатності (базовий період підготовки); інтенсивної підготовки (період інтенсивної підготовки); виконання завдань (підтримання готовності до виконання завдань) за призначенням (період підтримання навченості).

Перелік навчально-бойових (спеціальних), індивідуальних завдань (МЕТЛ) (далі – ПНБ (С, І) З) – це перелік основних (додаткових, додаткових супутніх) завдань необхідний для ефективного виконання визначеного основного завдання, яке визначається органу управління, військовій частині (штабу, підрозділу, тимчасово створеному військовому формуванню), військовослужбовцю для відпрацювання під час заходів підготовки з метою послідовного набуття необхідних бойових (спеціальних), індивідуальних спроможностей, передбачених планами бойової підготовки (планами бойового застосування) та програмами індивідуальної підготовки.

Підготовка в навчальних центрах – процес систематичного військового професійно-технічного навчання військовослужбовців, спрямований на набуття ними знань, умінь і навичок у військово-професійній діяльності, розвитку компетентності та професіоналізму, виховання загальної і військово-професійної культури, необхідних для виконання своїх службових обов'язків на займаній посаді з метою задоволення потреб ВМС ЗС України.

Планування бойової підготовки – процес, який полягає в колективній роботі командирів (начальників), управлінь (штабів) військових частин (підрозділів) щодо визначення порядку та послідовності проведення узгоджених за замислом, місцем і часом заходів бойової підготовки, спрямованих на набуття (наращування, підтримання) визначених бойових спроможностей, всебічного забезпечення спланованих заходів (з урахуванням виділених обсягів фінансування), та відображенні їх у планувальних документах.

Польовий вишкіл – це комплекс умінь та навичок військовослужбовців, злагодженість підрозділів, військових частин, органів управління (штабів військових частин) та їх здатність вести бойові дії в різних умовах обстановки або виконувати інші завдання за призначенням.

Повітряний вишкіл – це навички екіпажів повітряних суден злагоджено виконувати спеціальні та бойові завдання в різних умовах повітряної обстановки.

Показник – кількісна або якісна величина окремої властивості або сукупності властивостей об'єкта перевірки, яка характеризує його дійсний стан на даний період часу.

Порт – визначені межами територія та акваторія, обладнані для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності.

Поточне планування бойової підготовки – процес уточнення, деталізації в планувальних документах заходів, визначених у ході загального планування, відповідно до затвердженого кошторису МО України та плану утримання і розвитку ЗС України на поточний рік, та коригування заходів підготовки ВМС ЗС України на місяць, тиждень.

Предмет навчання – система понять про явища, закономірності, закони, теорії будь-якої відповідної сфери діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Прийом – окрема дія, рух.

Пристань – невеликий порт на внутрішніх водних шляхах для обслуговування кораблів (суден, плавзасобів), який має 1-2 причали.

Причал – гідротехнічна споруда, яка має швартовні та відбійні пристрої і призначена для стоянки та обслуговування кораблів (суден, плавзасобів), обслуговування пасажирів, у тому числі для їх посадки і висадки та проведення вантажно-розвантажувальних робіт.

Процес – сукупність ряду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату.

Процедури – це встановлений порядок безпосереднього виконання завдань службової діяльності військовослужбовця (алгоритм, методика, заняття, технологічні картки тощо), за допомогою яких реалізуються управлінські (службові) функції.

Професійна майстерність – здатність військовослужбовця цілеспрямовано та творчо використовувати свої знання, уміння та навички в процесі практичної діяльності.

Психологічна готовність до бойових дій – стан психіки військовослужбовця, який характеризує його готовність до бойових випробувань, активних і рішучих дій з виконання бойових завдань.

Робітність – незначне відхилення, яке не впливає на здатність об'єкта перевірки (оцінювання) виконувати свої завдання за призначенням.

Самооцінювання – перевірка командувачами (командирами, начальниками) стану готовності підпорядкованих військ (сил, підрозділів) та визначення необхідних заходів з підготовки до оцінювання).

Серіал - це елемент тактичних навчань кораблів типу “PASSEX”, призначений для відпрацювання спільних дій кораблів (суден), взаємодії розрахунків ГКП кораблів (суден) в морі та підготовки до виконання визначених завдань. Тематика серіалу визначається Наставною з тактичної підготовки у ВМС ЗС України та публікаціями НАТО MXP-01 (E), MXP-02 (D), AXP-03 (D).

Сертифікація – процедура, за допомогою якої призначений у встановленому порядку орган військового управління документально засвідчує відповідність військової частини (підрозділу) вимогам стандартів.

Система – сукупність взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють з середовищем та між собою, мають відповідну мету.

Спосіб – певна дія (послідовність дій), прийом або система прийомів, яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось.

Спроможність – властивість, що дозволяє здійснювати певні дії для досягнення конкретної мети з урахуванням визначених ресурсів.

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначає послідовність досягнення органами військового управління (штабами, військовими частинами, підрозділами, кораблями, військовослужбовцями) бойових (спеціальних), індивідуальних спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки. Стандарти підготовки поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки та колективної підготовки і спрямовуються на досягнення сумісності у підготовці підрозділів ЗС України та держав – членів НАТО.

Стандарт функціональних обов'язків – це перелік вимог до рівня індивідуальних спроможностей військовослужбовця, що він повинен знати, практично вміти та мати навички виконувати відповідно до займаної посади.

Судно забезпечення – судно (катер), що належить до Збройних Сил України, має зовнішні розпізнавальні знаки державної належності, військовий (цивільний або змішаний) екіпаж під командуванням командира (військовослужбовця) або капітана та призначене для виконання завдань пошуково-рятувального, технічного, тилового та медичного забезпечення, а також забезпечення стоянки кораблів у пунктах базування, навчання (підготовки) курсантів (студентів) військових навчальних (навчальних) закладів.

Суттєва розбіжність – відхилення, які обмежують виконання визначених завдань об'єктом перевірки (оцінювання).

Тактична група – тимчасово створене військово формування одного виду ЗС України шляхом посилення (придання) військовими частинами (підрозділами) інших видів ЗС України та родів військ, спеціальних військ, військових частин (підрозділів) матеріально-технічного, медичного забезпечення, ІССО для об'єднаної підготовки та виконання конкретних тактичних завдань в ході ведення основних видів бойових дій.

Типова військова частина – це тактична одиниця (бригада, полк, батальйон, дивізіон та їм рівні), яка належить до одного роду військ (спеціальних військ).

Типовий підрозділ – типова тактична одиниця (взвод, рота, корабель, катер, судно та їм рівні), яка має постійну однорідну організаційно-штатну структуру та організаційно входить до складу військової частини або підрозділу вищого рівня.

Тренування – осмислене багаторазове повторення (виконання) вже вивчених вправ (прийомів, дій) з метою їх закріплення (удосконалення).

Уміння військовослужбовця – здобута на основі отриманих завдань у військовій сфері здатність військовослужбовців виконувати належним чином певні дії на практиці.

Умови – фактори та середовище (обстановка), в якому задача буде виконуватись підрозділом чи військовослужбовцем.

Управління підготовкою – процес цілеспрямованого впливу командувачів (начальників, командирів) та штабів на об'єкти підготовки, що здійснюється для виконання ними визначених завдань відповідно до замислу та мети підготовки.

Форма навчання – організаційна складова процесу військового навчання, яка відображає сукупність умов, в яких здійснюється навчання, а саме: склад тих, хто навчається, структуру заняття, місце його проведення, тривалість.

Цикл навчання – строк, за який орган військового управління, військова частина (підрозділ, корабель) набуває та підтримує здатність виконувати визначені їм завдання, і складається з трьох періодів підготовки (базового, інтенсивного та підтримуючого).

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
АСУВ	Автоматизована система управління військами
АКП	Автоматизований командний пункт
АТО/ООС	Антитерористична операція/операція об'єднаних сил
БП	Бойовий інформаційний пост
БЦ	Бойовий інформаційний центр
БН	Бойове навчання
БПАК	Безпілотний авіаційний комплекс
БС	Бойові стрільби
БТГр (РТГр)	Батальйонна тактична група (ротна тактична група)
БТН	Батальйонне тактичне навчання
БЧ	Бойова частина корабля (судна)
ВБС	Вправа бойових стрільб
ВВНЗ	Вищий військовий навчальний заклад
ВДО	Важливі державні об'єкти
ВМБ	Військово-морська база
ВМС	Військово-Морські Сили
ВНП ЗВО	Військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти
ВОС	Військово-облікова спеціальність
ВТЗ	Високоточна зброя
ГВ	Групова вправа
ГК ЗС України	Головнокомандувач Збройних Сил України
ГШ	Генеральний штаб
ДБВ	Двостороння бойова вправа
ДРГ	Диверсійно-розвідувальна група
ДШВ	Десантно-штурмові війська
ЗІМ	Засоби імітаційного моделювання
ЗРВ	Зенітні ракетні війська
ЗСУ	Збройні сили України
ІМБД	Імітаційне моделювання бойових дій
ІМЗ	Інструкторсько-методичне заняття
ІССО	Інші складові сил оборони
ІТ	Інформаційні технології
КБВ	Корабельна бойова вправа
КБН	Корабельне бойове навчання
КЗ	Каталог завдань
ККН	Комплексне корабельне навчання
КМП	Командування морської піхоти

1	2
КОМ	Концепція оперативних можливостей
КП (КСП)	Командний пункт (командно-спостережний пункт)
КСП	Командування сил підтримки
КСЛ	Командування сил логістики
КТСЗ	Комплексне тактико-стройове заняття
КШН	Командно-штабне навчання
КШТ	Командно-штабне тренування
ЛТВ	Льотно-тактична вправа
ЛТН	Льотно-тактичне навчання
МЕК	Маневрені елементи корабля
МО	Міністерство оборони
МК	Морське командування
МПС	Морально-психологічний стан
МТЗ	Матеріально-технічне забезпечення
НБЗ	Навчально-бойове завдання
НМТБ	Навчальна матеріально-технічна база
НУ	Наукова установа
НЦ	Навчальний центр
НЦПП	Навчальний центр підготовки підрозділів
обрмп	Окрема бригада морської піхоти
ОВТ	Озброєння та військова техніка
ОВУ	Органи військового управління
ОТУ	Оперативно-тактичне угруповання
ПАС	Практичні артилерійські стрільби
ПВ	Полевий вихід
ПД ІТР	Протидія іноземним технічним розвідкам
ПКС	Положення про корабельну службу
ПММ	Пально-мастильні матеріали
ПНА	Пункт наведення авіації
ПП та ОС	Процес планування та оцінки сил
ППД	Пункт постійної дислокації
ППО	Протиповітряна оборона
ПНБЗ	Перелік навчально-бойових завдань
ППДЗ	Протипідводно диверсійний захист
ПС	Повітряні Сили
ПУ	Пункт управління
ПЧЗ	Протичовновий захист
РВіА	Ракетні війська і артилерія
РЕБ	Радіоелектронна боротьба
РЕР	Радіоелектронна розвідка
РХБз	Радіаційний, хімічний, біологічний захист
РШТ	Роздільне штабне тренування
СВ	Сухопутні війська
СпП	Спеціального призначення

1	2
ССпО	Сили спеціальних операцій
СТІ	Стандарт індивідуальної підготовки
СТК	Стандарт колективної підготовки
СТП	Стандарт підготовки
СФОСМ	Спільний фонд оперативних сил та можливостей
СШТ	Спільне штабне тренування
ТГр	Тактична група
ТКЗ(П)	Типовий каталог завдань (підзавдань) з підготовки
ТЛ	Тактична літучка
ТН	Тактичне навчання
ТН з БС	Тактичне навчання з бойовою стрільбою
ТСЗ	Тактико-стройове заняття
ТСН	Тактико-спеціальне навчання
ТСЗ	Тактико-спеціальне заняття
ТТХ	Тактико-технічні характеристики
УгрРзС	Угруповання різнорідних сил
ЦІМ	Центр імітаційного моделювання
ЦОСМП	Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України
ЦП	Цілі партнерства
ШТ	Штабне тренування
CL	Check list (Оціночний лист стандарту підготовки)
FIR	First impression report (Донесення про участь у навчання)
JMTG-U	Joint Multinational Training Group – Ukraine (Об'єднана багатонаціональна група з підготовки – Україна)
MDMP	Military Decision-Making Process (Процес прийняття воєнних рішень штабами батальйонів і бригад)
LASERTAG	Комплекс лазерної імітації бойових дій
MILES	Комплекс лазерної імітації бойових дій
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)
NTL	Перелік завдань штабів (підрозділів) НАТО
OPFOR	Opposing Forces (Підрозділи позначення дій противника)
ORBITAL	Британська військово-тренувальна місія для українських військовослужбовців
SOE	Serial of Events (Планова таблиця навчання)
SOP	Стандартизована операційна процедура. Інструкція.
STANAG	Стандартизована Угода НАТО
TABORD	Order Table for Naval Exercises (План проведення серіалів навчання)
TLP	Troop Leading Procedures (Процедури управління ротами і взводами)
TTP	Тактика, техніка, процедури.
UNIFIER	Місія об'єднаної цільової групи ЗС Канади в Україні
USMC	Морська піхота Сполучених Штатів Америки

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Бойова підготовка

1.1.1. Бойова підготовка – це цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців військових частин і підрозділів, а також злагодження органів управління (штабів) тактичного рівня, військових частин (підрозділів) з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Метою бойової підготовки є забезпечення готовності військових частин і підрозділів до ефективного виконання завдань за призначенням в будь-яких умовах обстановки, участі у міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки і досягнення сумісності із збройними силами держав-членів НАТО.

Бойова підготовка має динамічну та інноваційну спрямованість, повинна бути високотехнологічною і реалістичною та призначена змінювати ментальності шаблонного військового мислення на креативну ініціативу, яка дозволить перемагати в бою. Використання нових технологій, імітаційних моделей, тренажерів тощо та їх поєднання з реальною обстановкою повинно значно покращити рівень підготовки та зменшити витрати матеріальних ресурсів. Кожен військовослужбовець повинен пройти відповідний курс (цикл) підготовки та бути готовим до виконання функціональних обов'язків в бойових умовах.

1.1.2. Мета бойової підготовки досягається підтриманням та підвищенням рівня навченості особового складу, його психологічної готовності до виконання завдань, злагодженості військових частин (підрозділів, кораблів) та набуття ними визначених бойових спроможностей.

Складовими частинами бойової підготовки є:

колективна підготовка військових частин, підрозділів та їх управлінь;
індивідуальна підготовка військовослужбовців військових частин.

1.1.3. Основними завданнями бойової підготовки є:

підтримання готовності військових частин та їх підрозділів на рівні, що забезпечує виконання завдань за призначенням самостійно, у складі міжвидових угруповань, об'єднаних сил, в міжнародних місіях (операціях);

набуття та удосконалення спроможностей управлінь (штабів) військових частин (підрозділів) щодо планування бою (бойових дій), управління підрозділами у ході виконання завдань;

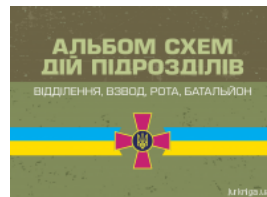
вдосконалення рівня злагодженості військових частин та їх підрозділів, взаємодії з військовими частинами (підрозділами) інших видів, родів військ (сил), ІССО під час виконання спільних завдань;

досягнення взаємосумісності зі збройними силами країн-членів, набуття навиків особовим складом щодо використання штабних процедур НАТО під час прийняття рішення на бій (бойові дії) та управління підрозділами;

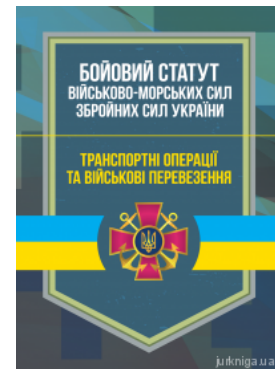
Книги, які можуть вас зацікавити

Конституція України

Альбом схем дій підрозділів (відділення, взвод, рота, батальйон)

Бойовий статут Військово-Морських Сил Збройних Сил України. Транспортні операції та військові перевезення

Підготовка тактичних груп (відділення, взвод). Альбом схем та методичних матеріалів

Піхота наступає. Події та досвід. Спогади про участь у боях 1914-1918 роках у Франції, Румунії та Італії

Перейти до галузі права
Військове право

[Перейти на сайт →](#)